

נצח ישראל- פרק נ"ו / מקורות נוספים

1. אגרות צפון (רש"ר הירש, מכתב ט"ז)

שווה נא אך פעם ברעיוןך תמונת עם ישראל המתגורר בין העמים ומתענג על רוב שלום חופש ודרור, אף מתאמץ הנהו להגיע לרעיון תעודתו. — מה נהדר הוא מראה עם כזה! כל בן ישראל עומד לנס בתור כהן צדק פועל צדק ואהבה — מפיץ הנהו בין העמים לא דת ישראל — כי זאת אסורה לו — רק מרחיב הוא אנושית טהורה ונקיה ביניהם. — הוא יכול להיות מגיע ומסבב את פעולות חנוך האנושית, יכול היה להיות מטה עוז ומאיר נתיב בימי הביניים כאלה, ימי אפלה כחשכת מצרים, לולי חטאת ישראל ותעתועי העמים, לולי עוממו אלה את תעודת הגלות הזאת במושגה הנאמנה; אם בקרב מין אנושי אז, אשר כל מגמתו היתה להגדיל ולהרחיב ממשלתו בחמס, ולתת לקניין והנאה כבוד אלוקים והאנושית התמכרה לפעמים גם אל דמיון כוזב, לוא היו אז אנשים כאלה במנוחה שאננה וגלוי לכל הראו לדעת, כי חמה ישיקפו על הקניין והנאה, כי רק אמצעים חמה, ויפעלו אך טוב, צדק ואהבה לכל העולם, ורוחם הנעלה המלא אור תורה, אמת וחכמה הנחיל מושגים נאמנים באנושית מלאים דעה והשכל, ובפעולתם שמו אותותיהם אותות בעדם ובעד אחרים לזכר עולם!

2. איכה רבה (סוף פרשה א')

את מוצא שבדבר שחטאו ישראל בו לקו ובו מתנחמים...חטאו בכפלים, דכתיב (איכה א, ח): חטא חטאה ירושלים. ולקו בכפלים, דכתיב (ישעיה מ, ב): כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה. ומתנחמים בכפלים, דכתיב (ישעיה מ, א): נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם.

3. אורות (עמ' נ"ה)

דרכנו בחיים הלאומיים וצידודם כלפי היחש האנושי הכללי ארוכה היא מאד. ארוכים הם חיינו וארוכים הם, ע"כ, דרכינו. גדולים אנחנו וגדולות הנה משוגותינו וכשביל כך גדולות הן צרותינו, וגדולים גם תנחומותינו. טעות יסודית היא החזרה מכל היתרון שלנו, החידלון מההכרה של "אתה בחרתנו". לא רק משונים אנחנו מכל העמים, משונים ונבדלים בחיים היסטוריים מצוינים, שאין דוגמתם בכל עם ולשון, כ"א גם מעולים וגדולים מאד מכל עם. אם נדע את גדולתנו או יודעים אנו את עצמנו, ואם נשכח את גדלנו אנו שוכחים את עצמנו, ועם שישכח את עצמו בוודאי הוא קטן ושפל. רק בשכחת עצמנו הננו נשארים קטנים ושפלים, ושכחת עצמנו היא שכחת גדולתנו. נשמתנו מקפת עולם ומלאו ומצגת אותו על בסיס אחדותו העליון, ומשום כך היא בקרבה תמה וכוללת, ואין בה כלל אותם הנגודים וההרכבות השונים, הרגילים בנשמות עם ולשון. גוי אחד אנחנו, אחד כיחודו של עולם. זהו עומק טבענו הרוחני שיש בנו בכה, והדרך ההיסטורית שלנו ההולך את מהלכו בדרכים שונים, בדרכי אורה העוברות בין הררי הושך וצלמות, הוא מדריך אותנו להוציא את עומק טבע הווייתנו מן הכה אל הפועל. כד הדברים הקטנים, הנדרשים לכל עם ולשון בעצם ענינם, הנם טבועים בנו במטבע הגדולה של כללותנו, אי אפשר הוא לנו לקצוץ ענף אחד מעץ חיינו הגדול והענף ולתת לו מהלך ויניקה בפני עצמו. כל היש שבנו יתעורר ויתנגד על זה במלא עז כוחו הפנימי והרגשת עצמיותו. הדרך הארוכה שואפת להקמה גמורה לתחיה אותנו ואת כל אשר לנו, צרור לא יפול ארץ, קו אחד מקוי קלסתר פני לאומנו לא נתן למחוק. הננו חזקים מרוח הזמנים, איתנים מכל איתני תבל.

א"ל הקב"ה, הואיל ותליתם עצמכם בי, "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו".

זהו אות הברית, חותם אלוקי האמת, החתום בנשמת ישראל מעולם, שנטייתה האמתית של האומה בכללה, הרודה בכח אדיר מאד גם בלב יחידיה, היא תשוקת הקשר המאחד עם האור האלוקי הטהור, העומד ממעל לכל אמצעים. כלים, וצינורות השפיעים. מתוך התשוקה העליונה הזאת, באה לפעמים ג"כ התפרצות הנראית כמהפכה של חטא מרד ופשע, אבל תוכן ליבות וכליות הוא ידע, כי הסיבה הנפשית היותר עמוקה, היא התשוקה העליונה אל הנשגב האלוקי בעוצם טהרת יחודו העליון, ומתוך עומק התשוקה הקדושה הזאת, בהגלותה באחרית הימים, ייצא אור מחילה וסליחה כללית, להראות כי עוון ישראל איננו וחטאת יהודה לא תמצאנה. והופעה זו תאמר בבטוי גמור: הואיל ותליתם עצמכם בי, "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו".

5. אורות התשובה (פרק ב')

התשובה העליונה באה מהברקה של הטוב הכללי, של הטוב האלוקי השורה בעולמות כולם, אור חי העולמים. נשמת כל האצילית מצטיירת לפנינו בהודה וקדושתה, כמה שהלב יכול לספוג; והלא באמת הכל הוא טוב וישר כל כך, והיושר והטוב שבנו הלא הוא בא מהתאמתנו אל הכל, ואיך אפשר להיות קרוע מן הכל, פירור משונה, מופרד כאבק דק, שכלא נחשב. ומתוך הכרה זו, שהיא הכרה אלוקית באמת, באה תשובה בחיי הפרט ובחיי הכלל.